

1. Az iskola mint társadalmi alrendszer

A: Az oktatási rendszer funkciói, a magyar oktatási rendszer társadalmi-gazdasági környezete. A magyar közoktatás jelenlegi intézményrendszere, a közoktatás-fejlesztés lehetséges területei.

- Halász Gábor (2001): *Az oktatási rendszer*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 15-33.
- Medgyesi Márton (2006): Az oktatás társadalmi és gazdasági környezete. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. OKI, Budapest. 29-54. <ftp://ftp.oki.hu/Jelentes2006/Jelentes2006-pdf-teljes.pdf>
- Halász Gábor (2001): *A magyar közoktatás az ezredfordulón*. OKKER, Budapest. 189-219.
- Imre Anna és Györgyi Zoltán (2006): Az oktatási rendszer és a tanulói továbbhaladás. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. OKI, Budapest. 133-196. <ftp://ftp.oki.hu/Jelentes2006/Jelentes2006-pdf-teljes.pdf>

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak.

A tudáskonceptió változása az anyanyelvfejlesztésben – az írásbeli, szóbeli szövegértést, szövegalkotást befolyásoló társadalmi, gazdasági tényezők (A PISA ajánlásai a szövegértés fejlesztéséhez)

- Auxné Bánfi Ilona-Vári Péter-Felvégi Emese-Rózsa Csaba-Szalay Balázs 2002: *Gyorsjelentés a PISA 2000 vizsgálatról*. In: *Új Pedagógiai Szemle LII*, 1/38.
- Kerber Zoltán: *A magyar nyelv és irodalom tantárgy problémái az ezredfordulón*. In: *Új Pedagógiai Szemle LII*, 2002. 10/45.
- Nahalka István 2002: Korreferátum a PISA-felmérések eredményeinek értékeléséről. In: *Új Pedagógiai Szemle LII*, 48-51.

2. Tanári szerep, tanári mesterség.

A: A tanári fejlődés, a tanári kompetenciái, a tanári hatékonyság tényezői, a tanár szabadsága.

- Falus Iván (2001): *A gyakorlat pedagógiája*. In: Golnhofér Erzsébet és Nahalka István (szerk.): *A pedagógusok pedagógiája*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 15-27.
- Szivák Judit (2003): A kezdő pedagógus. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanulásához*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 487-511.
- Nagy Mária és Varga Júlia (2006): Pedagógusok. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. 313-340. <ftp://ftp.oki.hu/Jelentes2006/Jelentes2006-pdf-teljes.pdf>
- Szabó Éva, Vörös Anna és N. Kollár Katalin (2004): A tanári szerep, a hatalom és a tekintély problémái. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 418-434.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak.

A kommunikációelméleti modellek a hatékony tanári kommunikáció szolgálatában (A szóbeli tanári kommunikáció szövegfajtái (a vita, érvelés, kérdések...) és a retorika tanítása

- Adamik Tamás 1993: *A retorika történetének tanulságai a mai iskola számára*. In: A szöveg szerkesztése, megértése, kidolgozása és megszólaltatása, Magyar Nyelvtudományi Társaság.
- Austin, John L. 1990: *Tetten ért szavak*, Akadémiai Kiadó Budapest.
- Bánréti Zoltán 1996: *Kommunikálj!* Korona Nova Kiadó, Budapest.
- Fercsik Erzsébet- Raátz Judit 1997: *Kommunikáció szóban és írásban*. Korona Nova Kiadó, Budapest.

3. Tanulás, tudás, tantárgyi műveltség

A: A gondolkodás és a nyelv kapcsolata. A tanulásra vonatkozó tudományos ismeretek, tanuláselméletek, a természetes és az iskolai tanulás hasonlósága és különbségei, a tudás szerveződése és változásai.

- Atkinson, R. L. és mtsai. (1999): Gondolkodás és nyelv. In: *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest. 254-284.

- Bernáth László (2004): Tanulás és emlékezés. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris, Budapest. 224-243.
- Csapó Benő (1992): *Kognitív pedagógia*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 47-95.
- Csapó Benő (2002): A tudáskonceptió változása: nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet. *Új Pedagógiai Szemle*, 52. 2. sz. 38-45.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2002-02-ko-csapo-tudaskoncepcio>
- Nahalka István (2003): A tanulás. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 103–136.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgy(ak), műveltségterület(ek) által közvetített tudás sajátosságai, a tantárgy, műveltségterület kapcsolata más tantárgyakkal, műveltségterületekkel, a különböző forrásokból származó tudás integrálásának módjai.

Tudástranszfer a szövegértés, szövegalkotás tanításában (tanári attitűdváltás, transzferálható ismeretek, készségek)

- Arató László: Tizenkét Tézis a magyartanításról, ÉS/47/8.
- Fisher, Robert 2000: *Hogyan tanítsuk gyermekeinket gondolkodni történetekkel?* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Fülöp Lajos 1986: Bevezetés a középiskolai tantárgypedagógiába. Tankönyvkiadó. 7- 51.
- Zs. Sejtes Györgyi 2003: *Alternatív attitűd, alternatív program. Lehetőségek a magyartanításban*. In.: Bácsi János: *Hagyományok és újítások a pedagógiában*, Szeged, 34-41.

4. Tanulási problémák

A: Részképesség-zavarok az iskolában. Diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia.

- Csépe Valéria (2008): Az olvasás, írás és a számolás zavarai. In: Kállai János, Bende István, Karádi Kázmér és Racsmány Mihály (szerk.): *Bevezetés a neuropszichológiába*, Medicina, Budapest. 357-383.
- Gyarmathy Éva (1998): A tanulási zavarok azonosítása és kezelése az óvodában és az iskolában. *Új Pedagógiai Szemle*, 48. 11. sz. 68–76. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=1998-11-lk-Gyarmathy-Tanulasi>
- Gyarmathy Éva (1998): A tanulási zavarok terápiája. *Új Pedagógiai Szemle*, 48. 12. sz. 75-87. <http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=1998-12-lk-Gyarmathy-Tanulasi>

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak.

A szövegértő olvasás fejlesztése, olvasási problémák kezelése (Kreatív szövegértési-szövegalkotási gyakorlatok; Az RWCT (Reading and Writing for Critical Thinking) a szövegértés tanításában

- Cs. Czahesz Erzsébet 1998: *Olvasás és pedagógia*, Mozaik Oktatási stúdió, Szeged.
- Nemoda Judit 2009: *Kritikai gondolkodást fejlesztő magyarórak* www.anyanyelv-pedagogia.hu
- Selikowitz, M. 1996: *Diszlexia és egyéb tanulási nehézségek*. Medicina Könyvkiadó, Budapest.
- Ványi Ágnes 1998: *Olvasástanítás a diszlexia prevenció módszerrel*. Project-X. Budapest.

5. Értékek, célok, kulcskompetenciák

A: A demokratikus társadalmak nevelési céljai, értékek a nevelés-oktatás folyamataiban. Kulcskompetenciák, keresztintantervi kompetenciák.

- Csapó Benő (2000): Az oktatás és a nevelés egysége a demokratikus gondolkodás fejlesztésében. *Új Pedagógiai Szemle*, 50. 2. sz. 24-34.
<http://www.oki.hu/oldal.php?tipus=cikk&kod=2000-02-ko-Csapo-Oktatas>
- NAT (2007). Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest. 1-22. <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=391> I-VII. rész és 1. fejezet.
- Németh András (1997): *Nevelés, gyermek, iskola*. Eötvös Kiadó, Budapest. 21-28., 50–69.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. A kulcskompetenciák fejlesztésének lehetőségei adott tantárgyi tartalmakon.

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése (Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás kapcsolata (az anyanyelvi kompetencia fogalmának értelmezése, kompetenciaterületek; nyelvi kompetencia és a nyelvi pragmatikai kompetencia)

- Banczerowski, Janusz (1994): Kommunikációs kompetencia és összetevői. *Magyar Nyelvőr*. 118. 277-286.
- Banczerowski, Janusz (1995): A nyelvi kompetenciáról. In: Gósy Mária (szerk.): *Beszédkutatás '95*. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 93-104.
- Hymes, Del H. (1978): Kommunikatív kompetencia. In: Horányi Ö. (szerk.): *Kommunikáció II*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 333-357.
- Közoktatási Modernizációs Közalapítvány Kuratóriuma (2003): A tanulói kulcskompetenciák fejlesztése. *KOMA XLIX*. www.koma.hu

6. A tartalmi szabályozás bemeneti oldala

A: A tanterv társadalmi és kulturális aspektusai, a tanterv típusai, a tananyag kiválasztása, a tantervi szabályozás hazai gyakorlata.

- Ballér Endre (2003): A tanterv. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 191-218.
- Kotschy Beáta (2003): Az iskolai oktatómunka tervezése. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika: Elméleti alapok a tanítás tanuláshoz*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 468-486.
- Közoktatási törvény 8., 13., 14., 19., 44-51., 53. §
- NAT (2007). Oktatási és Kulturális Minisztérium, Budapest. <http://www.okm.gov.hu/main.php?folderID=391> Az adott szakképesítés(ek)nek megfelelő műveltségi terület(ek)

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgyhoz, műveltségterülethez kapcsolódó bemeneti, tartalmi szabályozás.

Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás célja, feladatai a közoktatás alapidokumentumainak (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, keresztntantervek) tükrében (Általános fejlesztési követelmények,

- Kerettanterv. <http://www.okm.hu>
- Nemzeti alaptanterv 2007. www.okm.hu
- Szövegértés, szövegalkotás programterv www.sulinovadatbank.hu

7. Ismeretek, fogalomrendszerek fejlődésének segítése

A: A tartalmi tudás, az ismeretek, fogalomrendszerek kialakulásának sajátosságai, a fogalmi fejlődést elősegítő tanulási-tanítási módszerek.

- Korom Erzsébet (2005): *Fogalmi fejlődés és fogalmi váltás*. Műszaki Kiadó, Budapest. 63-106., 169-178.
- Korom Erzsébet (2008): A tartalmi tudás szerveződése, az ismeretelsajátítás folyamata. In: Fazekas Károly (szerk.): *Közoktatás, iskolai tudás és munkaerőpiaci siker*. MTA Közgazdaságtudományi Intézet, Budapest. 131-144.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgy, műveltségterület által közvetített fogalmak, tartalmak fejlődési sajátosságai, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepe, az azokkal kapcsolatos naiv fogalmak, tapasztalati fogalmak és tévképzetek problémái, a fogalmi váltás nehézségei.

A szövegtantól a hangtanig (a szövegtan tanítása: szövegértés, szövegalkotás; a szövegértési, szövegalkotási feladatok összeállításának szempontjai

- Bácsi János 2003: *Szövegértés*. In: *Mit? Kinek? Hogyan?* Bába Kiadó, Szeged.
- Bánréti Zoltán 1998: *A lényeg: kiolvasható*. Korona Nova Kiadó, Budapest.
- Dressler, R.B.W. 2000: Bevezetés a szövegnyelvészetbe, Corvina Kiadó, Budapest.
- Pásztor Bertalan 1993: *Szövegalkotás*. Dunatáj Kiadói Kft.

8. Képességek fejlődésének segítése

A: A készségek, képességek fejlődési folyamatai, a transzfer és problémamegoldás összefüggései, a metakogníció jelentősége.

- Csapó Benő (2001): A kognitív képességek szerepe a tudás szervezésében. In: Báthory Zoltán és Falus Iván (szerk.): *Tanulmányok a neveléstudomány köréből*. Osiris Kiadó, Budapest. 270-293.
- Csapó Benő (2003): *A képességek fejlődése és iskolai fejlesztése*. Akadémiai Kiadó, Budapest. 47-115.
- Csikos Csaba (2007): *Metakogníció – A tudásra vonatkozó tudás pedagógiája*. Műszaki Kiadó, Budapest. 73–84.
- Molnár Gyöngyvér (2006): *Tudástranszfer és komplex problémamegoldás*. Műszaki Kiadó, Budapest. 15-96.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. A tantárgy (műveltségi terület) eredményes tanulásához szükséges képességbeli előfeltételek.

A képességfejlesztés speciális eljárásai a szövegértés, szövegalkotás tanításában (problémaalapú tanítás, kritikai gondolkodás, kreativitás az anyanyelvi nevelésben, nyelvi játékok)

- Fisher, Robert 2000: *Hogyan tanítsuk gyermekeinket gondolkodni játékokkal?* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Hernádi Sándor: *Szópárbaj*. Aqua Kiadó, Budapest.
- Vargha Balázs 1972: *Játsszunk a szóval!* Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.

9. Motiváció és motiválás

A: Tanulási motiváció.

- Biehler, R. F. és Snowman, J. (1986/1994): Motiváció. In: Csapó Benő, Csirikné Czachesz Erzsébet, Pukánszky Béla, Vidákovich Tibor (szerk.): *Neveléstudományi szöveggyűjtemény*. 301-350.
- Józsa Krisztián (2007): *Az elsajátítási motiváció*. Műszaki Kiadó, Budapest. 19-42.
- N. Kollár Katalin (2004): Motiváció. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 169-192.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgyhoz, műveltségterülethez kapcsolódó affektív célok, a tantárgyhoz, műveltségterülethez kötődő motivációs stratégiák, attitűdformálási lehetőségek.

Az átalakuló tanítási-tanulási folyamat (Konstruktív tanulási környezet, helyszínváltás, munkaformák, módszerek, kooperatív tanulás, projekttanulás; a számítógéppel támogatott oktatás (A problémamegoldó módszer segítségével az anyanyelvi kompetencia fejlesztéséhez szükséges tartalmak alakítása (Digitális oktatási anyagok, Sulinet Digitális Tudásbázis), kreatív szövegértési-szövegalkotási gyakorlatok IKT eszközökkel)

- Fisher, Robert 1999: *Hogyan tanítsuk gyermekeinket gondolkodni?* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Kárpáti Andrea 2006: *Esélyteremtés az oktatási informatika eszközeivel* CD-melléklettel Tanári kézikönyv a 12-14 éves korosztály oktatásához NT-42583/VII. Nemzeti Tankönyvkiadó
- Komenczi Bertalan 1997: *Orbis sensualium pictus : multimédia az iskolában* In: *Iskolakultúra*, 7. évf. 1.

10. Tantárgyspecifikus fejlesztési területek 1.

B: Adott tantárgy(ak), műveltségi terület(ek) speciális tartalmi, a tantárgy oktatásában hangsúlyos általános és specifikus képességfejlesztés lehetőségei, az elsajátított tudás alkalmazása.

A grammatika tanítása (nyelvelméletek, tudományosság), a funkcionális grammatika szerepe az anyanyelvi nevelésben (a nyelven belüli és a nyelven kívüli szemléltetés)

- B. Nagy Ágnes 2005: *Generatív grammatika az anyanyelvi nevelésben*. Anyanyelvi nevelési tanulmányok I. Iskolakultúra, Pécs, 37-69.
- Bánréti Zoltán 1994: *Mozgékony mondat szerkezetek*. Korona Kiadó, Budapest.
- Bánréti Zoltán 1998: *A lényeg: kiolvasható*. Korona Nova Kiadó, Budapest.
- Hernádi Sándor 1997: *Játsszunk nyelvtant! Ciceró*.

11. Tantárgyspecifikus fejlesztési területek 2.

B: Adott tantárgy(ak), műveltségi terület(ek) speciális tartalmai, a tantárgy oktatásában hangsúlyos általános és specifikus képességfejlesztés lehetőségei, az elsajátított tudás alkalmazása.

Stílusérzék, nyelvhelyesség, beszédkultúra

Az írásbeli szövegfajta, a helyesírás mint technikai feltétel A szóbeli szövegfajta, a helyesejtés mint technikai feltétel

- Büky Béla 1973: *A beszéd tanítás pszichológiája*. Tankönyvkiadó, Budapest.
- Fercsik Erzsébet 1993: *Ki szavatol a helyesírás biztonságáért?* Korona Kiadó, Budapest.
- Hernádi Sándor 1993: *Íráspróbák, beszéd torna*. Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged.
- Péchy Blanka 1980: *Beszélni nehéz!* Magvető Kiadó, Budapest.

12. A tartalmi szabályozás kimeneti oldala

A: A magyar közoktatás minősége, eredményessége és kimeneti szabályozása.

- Horn Dániel és Sinka Edit (2006): *A közoktatás minősége és eredményessége*. In: Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): *Jelentés a magyar közoktatásról 2006*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest. 341-375. <ftp://ftp.oki.hu/Jelentes2006/Jelentes2006-pdf-teljes.pdf>
- Csapó Benő, Molnár Gyöngyvér és Kinyó László (2009): *A magyar oktatási rendszer szelektivitása a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok eredményeinek tükrében*. *Iskolakultúra*, 19. 3-4. sz. 3-13.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgyhoz, műveltségi területhez kapcsolódó kimeneti szabályozás, a megfelelő tárgyak, műveltségterületek követelményei, egyéb szakmai és vizsgakövetelmények.

A hazai és nemzetközi szövegértés-szövegalkotáshoz kapcsolódó mérések (Az anyanyelvi érettségi vizsgaszabályzata és követelményrendszere)

- Balázi Ildikó – Felvégi Emese – Rábainé Szabó Annamária – Szepesi Ildikó: *A 2006-os országos kompetenciamérés tartalmi kerete*. In: Demeter Kinga szerk.: *A kompetencia*. 2007. In: *Új Pedagógiai Szemle LII*, 48-51.
- Molnár Gyöngyvér 2004: *Az iskolai és az alkalmazható tudáskettősége hazai és nemzetközi mérések tükrében*. *Iskolakultúra*, 8. 21-31.
- Nahalka István 2002: *Korreferátum a PISA-felmérések eredményeinek értékeléséről*.

13. Pedagógiai értékelés

A: Az értékelés funkciói, tárgyai, szintjei, viszonyítási alapjai, a nevelési-oktatási folyamatban alkalmazható értékelés módszerei és eszközei, a tanulók tantárgyi teljesítményeinek értékelése.

- Báthory Zoltán (2000): *Tanulók, iskolák, különbségek*. Tankönyvkiadó, Budapest. 221-247.
- Csapó Benő (2000): *Tudásszintmérő tesztek*. In: Falus Iván (szerk.): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Könyvkiadó. 277-316.

- Nagy József (2003): Az eredményesebb képességfejlesztés feltételeiről. *Iskolakultúra*, 13. 8. sz. 40-52. <http://nti.btk.pte.hu/ikultura/>

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgyhoz, műveltségi területhez kapcsolódó mérési és értékelési módszerek és eszközök.

Az anyanyelvi tudás ellenőrzése, mérése, értékelése (különös tekintettel a szövegértés, szövegalkotás területére; helyesírás, helyesejtés, grammatika, kommunikáció)

- Gaál Edit 2002: Összefoglaló feladatgyűjtemény magyar nyelvből középiskolásoknak.
- Szövegértés Tanári kézikönyv 2009: Kompetenciaalapú munkafüzet magyar nyelv és irodalomból 2-4-6-8. osztály, Maxim Kiadó, Szeged, www.maximkiado.hu
- Vári Péter 2003: Szintfelmérő feladatok az 5-6. és a 9-10. osztály számára. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.

14. A serdülő diák

A: A serdülőkori változások biológiai, szociális és pszichológiai háttere.

- Cole, M. és Cole, S. R. (1997): A serdülőkori fejlődés biológiai és szociális alapjai. A serdülőkori pszichológiai fejleménye. In: *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest. 592-621., 622-664.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Korspecifikus tanulási jellemzők.

Az anyanyelvi nevelés korosztályszerű problémái; nyelvváltozatok

A nyelvfejlődés 6-18 éves korig

A nyelvtanuló életkora és nyelvi kompetenciái közötti összefüggések

- Atkinson, Rita L. – Richard C. Atkinson – Edward E. Smith – Daryl J. Bem 1994: *Pszichológia*, Osiris-Századvég.
- É. Kis Katalin 2004: Anyanyelvünk állapotáról, Osiris Kiadó, Budapest.
- Kálmán László-Nádasdy Ádám 1999: Hárompercesek a nyelvről, Osiris Kiadó, Budapest.

15. Hátrányos helyzetű diákok

A: A hátrányos helyzetből, kisebbségi létből fakadó nehézségek és az iskolai kudarc kapcsolata.

- Havas Gábor (2008): Esélyegyenlőség, deszegregáció. In: Fazekas Károly, Köllő János és Varga Júlia (szerk.): *Zöld könyv a magyar közoktatás megújításáért 2008*. ECOSTAT, Budapest. 121-138. <http://oktatás.magyarorszagholnap.hu/images/ZKTartalom.pdf>
- Felleginé Takács Anna (2004): Problémás tanulók, okok és megoldási javaslatok. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 472-496.
- N. Kollár Katalin (2004): Amikor nem a gyermekkel van a baj...megváltoztathatatlan adottságok. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 563-572.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. A differenciálás lehetőségei és módszerei.

A differenciálás lehetőségei a szövegértés, szövegalkotás tanításában

- Csapó Benő: *Kognitív pedagógia*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992.
- Fülöp Lajos 1986: Bevezetés a középiskolai tantárgypedagógiába. Tankönyvkiadó. 7- 51.
- Heacox, D.2007: Differenciálás a tanításban, tanulásban. SZIA könyvek
- Kárpáti Andrea 2006: Esélyteremtés az oktatási informatika eszközeivel CD-melléklettel Tanári kézikönyv a 12-14 éves korosztály oktatásához NT-42583/VII. [Nemzeti Tankönyvkiadó](http://www.nemzeti-tankonyvkiado.hu)
- Sejtes Györgyi 2009: Kompetenciaalapú munkafüzet magyar nyelv és irodalomból 6. osztály szövegértés. Maxim Kiadó, 2009. 69-71. old.

16. Tehetséges diákok

A. Tehetségek. Átlagon felüli intelligencia és tanulási zavarok.

- Gyarmathy Éva (2000): Tanulási zavarok, átlagon felüli intelligencia és a MAWI-GY. *Pszichológia*, **20**. 3. sz. 243-270.
- Gyarmathy Éva és Kunné Szőrényi Katalin (2004): Alulteljesítő tehetségesek alternatív oktatása. *Educatio*, **13**. 1. sz. 27-38. http://www.hier.iif.hu/hu/educatio_reszletes.php?id=12
- Gyarmathy Éva (1998): Tehetség és a tanulási zavarokkal küzdő kiemelkedő képességű gyerekek. *Magyar Pedagógia*, **98**. 2. sz. 135-153. http://www.magyarpedagogia.hu/document/Gyarmathy_MP982.pdf

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. A tehetséggondozás lehetőségei.
„Bátorság a tehetséghez” a szövegértés, szövegalkotás tanításában

- Balogh László: Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács 2007. január 5-6-ai tanácskozásához, <http://www.tehetssegpont.hu/dokumentumok/tehetssegfogalomBL.doc>
- Landau, Erika: Bátorság a tehetséghez. Calibra Kiadó, 1997. 9. old.
- Sejtes Györgyi 2009: 2009: „Bátorság a tehetséghez” a szövegértés, szövegalkotás tanításában. Egyenlő esélyek?!?! Tehetség ... (pontok)! Gyakorlóiskolák V. Országos Módszertani Konferenciája, Konferenciakötet, Pécs, 279-287.

17. Az osztályok pszichológiai jellemzői

A: Csoportjelenségek az iskolai osztályban: csoportstruktúra, normák és szerepek, csoportok közötti konfliktusok, szociometria.

- N. Kollár Katalin (2004): A társas kapcsolatok, személyközi vonzalom és a csoportfolyamatok. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 279-310.
- N. Kollár Katalin (2004): Normaalakulás, engedelmesség és csoporthoz igazodás. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 310-324.
- N. Kollár Katalin (2004): Feladatvégzés csoportban, versengés és együttműködés. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 324-350.
- Mészáros Aranka (1997): Az osztály csoportszerkezete és hatékonysága. In: Mészáros Aranka (szerk.): *Az iskola szociálpszichológiai jelenségvilága*. ELTE Eötvös Kiadó, 293-316.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak.

Drámajátékok az anyanyelvi nevelésben (Az asszertív, az agresszív és a passzív viselkedéstípusok; A konstruktív kritika és dicséret; Csoportépítő kommunikációs helyzetek)

- Gabnai Katalin 1987: *Drámajátékok gyermekeknek, fiataloknak, felnőtteknek*. Magyar Drámapedagógiai Társaság, Budapest.
- Hernádi Sándor 1987: *Szórakoztató szóra készítő*. Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.
- Liberman-King-DeRisi-McCann 1994: *Személyes hatékonyság*. Magyar Pszichiátriai Társaság, Budapest.
- Montágh Imre 1985: *Mondjam vagy mutassam?* Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.
- Montágh Imre: *Útravaló*. Televideo, MTV.
- Pease, Allan 1989: *Testbeszéd*. Park Kiadó, Budapest.
- Pease, Allan- Garner, Alan 1989: *Szó-beszéd*. Park Kiadó, Budapest.

18. A tanár-diák kapcsolat

A: A tanár-diák kapcsolat és a tanári értékelés pszichológiai háttere: társértékelés, sztereotípiák, attribúciós folyamatok és attitűdök.

- Szabó Éva (2004): Személypercepció, attribúció egyének és csoportok megítélése. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 350-368.
- Kiss Paszkál (2004): Vélemény, véleményformálás: attitűdök szerepe a nevelésben. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 368- 395.
- Vörös Anna (2004) Osztálytermi kommunikáció, tanár-diák interakció. In: N. Kollár Katalin és Szabó Éva (szerk.): *Pszichológia pedagógusoknak*. Osiris Kiadó, Budapest. 395-413.

- Horváth-Szabó Katalin (1997): Az iskolai konfliktusokról. In: Mészáros Aranka (szerk.): *Az iskola szociálpszichológiai jelenségtárája*. ELTE Eötvös Kiadó, 197-219.

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak.

A tanári, tanulói szerepek az anyanyelvórán

A szóbeli és írásbeli kommunikáció közlésfajtái

- Nyelv-kommunikáció-cselekvés. 2001: Szerk.: Pléh Csaba..., Osiris Kiadó, Budapest.
- Rónai Béla-Kerekes László 1981: Nyelvművelés és beszédtechnika. Tankönyvkiadó. Budapest.
- Csizmadia Judit-Kurucz István 1997: Szókincskereső. Szalay Könyvkiadó, Kisújszállás.
- Bárdossy Ildikó – Dudás Margit – Pethőné Nagy Csilla – Priskinné Rizner Erika 2002: A kritikai gondolkodás fejlesztése – Az interaktív és reflektív tanulás lehetőségei, Pécsi Tudományegyetem, 283-300. o.

19. Az oktatás módszerei és stratégiái

A: Az oktatás stratégiái, módszerei és hatékony alkalmazásuk. Az oktatás munkaformái.

- Falus Iván (2003): Az oktatás stratégiái és módszerei. In: Falus Iván (szerk.): *Didaktika*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 243-296.
- Molnár Gyöngyvér (2005): A probléma alapú tanítás. Az ismeretek alkalmazásának és az együttműködő készség fejlesztésének egy módszere. *Iskolakultúra*, 15. 10. sz. 31-43. www.iskolakultura.hu

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. Adott tantárgy, műveltségterület oktatásában alkalmazható módszerek, a módszerek kiválasztásának szempontjai.

Anyanyelvi nevelés a tanórán és a tanórán kívül

Az anyanyelvi nevelés módszerei, munkaformái, gyakorlattípusai, taneszközei

- Fisher, Robert 2000: *Hogyan tanítsuk gyermekeinket tanulni?* Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Fülöp Lajos 1986: *Bevezetés a középiskolai tantárgypedagógiába*. Tankönyvkiadó. 7- 51.

20. A tanítási folyamat

B: A tanítási folyamat lépései. A tanítási folyamat tervezése. Az óramegfigyelés és óratervezés lépései. A tanítási óra mint az oktatási folyamat egyik alapegysége, órátípusok. A tanórák értékelése.

Az R–J–R modell értelmezése; Az anyanyelvi órák felépítése (Az R–J–R és a MÚŐ modellek értelmezése, összehasonlítása)

- Bicskei Dezsőné 1987: *A középiskolai anyanyelvi tantárgypedagógia vázlata*. Szeged, Kari jegyzet.
- Pethőné Nagy Csilla 2005: *Módszertani kézikönyv*, Korona Kiadó.

21. Taneszközüválasztás, -értékelés és -használat

A: Hagyományos és innovatív tanulási környezetek, taneszközök.

- Kőfalvi Tamás (2006): *E-tanítás. Információs és kommunikációs technológiák felhasználása az oktatásban*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. 36–55.
- Kelemen Rita (2008): *Az interaktív tábla néhány módszertani lehetősége a közoktatásban és a tanárképzésben*. *Iskolakultúra Online*, 2. 2. sz. 176-187. http://www.iskolakultura.hu/iol/iol_2008_176-187.pdf

B: Kapcsolódó tantárgypedagógiai tartalmak. A taneszközök, oktatást segítő médiumok szakszerű értékelése, a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelő alkalmazása.

Programok, programcsomagok, tankönyvek az anyanyelvi nevelésben

Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése (a szövegértés és a szövegalkotás tanítása különböző műveltségterületeken az info-kommunikáció eszközeivel)

- Bánréti Zoltán-Papp Ágnes 1990: *Tanítás és tanulás I-II*. Nodus Kiadó, Veszprém.
- Komenczi Bertalan 1997: *Orbis sensualium pictus : multimédia az iskolában* In: *Iskolakultúra*, 7. évf. 1.

- Sejtes Györgyi 2009: *Az interaktív tábla (CD-melléklettel) Aktívan? Interaktívan?!* www.anyanyelv-pedagogia.hu